

Προς

Υπουργό Περιβάλλοντος & Ενέργειας κο Θ. Σκυλακάκη,

Γνωστοποίηση

- 1) ΓΓ Συντονισμού Αποβλήτων ΥΠΕΝ – κο Μ. Γραφάκο
- 2) ΓΓ Φυσικού Περιβάλλοντος & Υδάτων – κο Π. Βαρελίδη

Αθήνα, 25/07/2023

ΘΕΜΑ: ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Αξιότιμε Κε Υπουργέ,

Η ΕΕΔΣΑ, όπως γνωρίζετε, αποτελεί τον επιστημονικό φορέα – σύμβουλο της πολιτείας σε θέματα διαχείρισης στερεών αποβλήτων. Σήμερα η ΕΕΔΣΑ αριθμεί σχεδόν 4.500 εγγεγραμμένα μέλη και φίλους σε δύο κατηγορίες:

- 1) νομικά πρόσωπα, όπως Δήμους, Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (Φο.Δ.Σ.Α) και Μελετητές, Κατασκευαστές, Προμηθευτές, Λειτουργούς έργων και εξοπλισμού, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, και
- 2) φυσικά πρόσωπα επιστήμονες εξειδικευμένους στο περιβάλλον, τη διαχείριση στερεών αποβλήτων και την κυκλική οικονομία.

Με την παρούσα, επιθυμούμε να θέσουμε υπόψη σας σημαντικούς προβληματισμούς ως προς το εθνικό πλαίσιο εναλλακτικής διαχείρισης αποβλήτων, αλλά και να εκκινήσουμε έναν διάλογο για την προσέγγιση της αντιμετώπισής τους.

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων ο ρυθμιστικός και ελεγκτικός ρόλος του κράτους είναι μέγιστης σημασίας. Σε εθνικό επίπεδο, οι σχετικές αρμοδιότητες ασκούνται πρωτίστως από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και δευτερευόντως από τον Εθνικό Οργανισμό Ανακύκλωσης (Ε.Ο.ΑΝ.) και τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και Υδάτων (Ρ.Α.Ε.Υ.), με την πρόσφατη διεύρυνση του σκοπού της.

Ενώ όμως το σχετικό ρυθμιστικό πλαίσιο παρουσιάζει πληρότητα, σε μεγάλο βαθμό, με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας να έχει από τα έτη 2020-2021 (Νόμος 4736/2020 για τα πλαστικά μιας χρήσης, Νόμος 4819/2021 για τα απόβλητα και την εναλλακτική διαχείριση) ενσωματώσει το σύνολο των σχετικών με τη διαχείριση αποβλήτων οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υιοθετώντας φιλόδοξους

εθνικούς στόχους εναλλακτικής διαχείρισης και σχεδιάζοντας τα αναγκαία μέτρα, παρατηρούνται διαχρονικές δυσκολίες έγκαιρης και αποτελεσματικής εφαρμογής της νομοθεσίας, καθώς και λειτουργίας των αρμόδιων αρχών και φορέων.

Η σημασία της εναλλακτικής διαχείρισης και του ρόλου του ΕΟΑΝ και άλλων φορέων που υπάγονται στο ΥΠΕΝ.

Εστιάζοντας σε έναν κρίσιμο τομέα εφαρμογής της νομοθεσίας, δηλαδή στην εναλλακτική διαχείριση συσκευασιών και άλλων προϊόντων που αντιπροσωπεύει περίπου το 20-25% της συνολικής διαχείρισης των αστικών στερεών αποβλήτων (ΑΣΑ) και αφορά προϊόντα που μετά τη χρήση τους πρέπει να ανακτηθούν προς επαναχρησιμοποίηση με οικονομική και οργανωτική ευθύνη από ειδικά Νομικά Πρόσωπα των παραγωγών, ήτοι τους Φορείς – Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (Φορείς ΣΕΔ), θέτουμε υπόψη σας τα ακόλουθα:

Μία από τις αιτίες είναι η διαχρονική υποστελέχωση των υπηρεσιών του εποπτευόμενου από τον Υπουργό ΠΕΝ Ε.Ο.ΑΝ.. Η έλλειψη, δε, προσωπικού του Ε.Ο.ΑΝ. συνδέεται, μεταξύ άλλων, με τη νομική μορφή αυτού και το διόλου ευέλικτο νομικό πλαίσιο που διέπει τη στελέχωσή του, που δεν επιτρέπει την κίνηση αποτελεσματικών διαδικασιών ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού του.

Περαιτέρω, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι νέες αρμοδιότητες που έχει αναλάβει ο Ε.Ο.ΑΝ. να διεκπεραιώσει μέσα σε ένα αυστηρά καθορισμένο χρονικό πλαίσιο (καθώς οι σχετικές ρυθμίσεις συνδέονται άρρηκτα με την επίτευξη ευρωπαϊκών και εθνικών στόχων εναλλακτικής διαχείρισης) είναι ευρύτατες και άκρως απαιτητικές (όπως η θεσμοθέτηση πλειάδας νέων Προγραμμάτων Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού, η έγκριση νέων συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης, ο έλεγχος της λειτουργίας των υφιστάμενων, το γνωμοδοτικό – εισηγητικό έργο για την έκδοση δευτερογενούς νομοθεσίας περί αποβλήτων), που σε συνδυασμό με την υποστελέχωση του Οργανισμού, καθιστά δυσχερή αν όχι ανέφικτη την έγκαιρη και αποτελεσματική άσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων από τον Οργανισμό.

Περαιτέρω η νομική μορφή του Οργανισμού ως ΝΠΙΔ καθιστά εν γένει μη αποτελεσματική τη λειτουργία του και ιδιαίτερα δυσχερή την άμεση ανταπόκριση στις προκλήσεις που συνδέονται με την εκπλήρωση των σκοπών του.

Αποτέλεσμα σήμερα 2 έτη μετά το νόμο 4819/2021 και 3 έτη μετά τον νόμο 4736/2020,

- i. να μην υπάρχει κανένας νέος φορέας ΣΕΔ για τα 8 νέα προϊόντα (π.χ. πλαστικά, στρώματα, έπιπλα, καπνικά, αλιευτικά εργαλεία κλπ.) που έχουν υπαχθεί σε καθεστώς εναλλακτικής διαχείρισης
- ii. η παραβατικότητα για μη τήρηση της νομοθεσίας να έχει αυξηθεί (π.χ. πώληση απαγορευμένων πλαστικών μιας χρήσης, όπως τα πλαστικά καλαμάκια, κλπ.)
- iii. οι κυρώσεις και τα πρόστιμα να είναι σχεδόν μηδενικές
- iv. τα ποσοστά ανακύκλωσης σε συγκεκριμένα ρεύματα να μην έχουν ουσιαδώς αυξηθεί για μια τουλάχιστον 10ετία
- v. το προσωπικό 15 ατόμων του ΕΟΑΝ με ανάγκες βάσει ΟΕΥ 50 ατόμων) να μην μπορεί να διαχειριστεί ούτε τα τρέχοντα θέματα

Η πρόταση της ΕΕΔΣΑ για αναδιοργάνωση του πλαισίου εναλλακτικής διαχείρισης

Με βάση το σύνολο των ανωτέρω, μια προσέγγιση προς τη βελτίωση της λειτουργίας των εμπλεκόμενων στην εναλλακτική διαχείριση δημόσιων φορέων και αρχών θα μπορούσε να είναι η νομοθετική ρύθμιση για τα ακόλουθα:

- 1) **Τροποποίηση του αρ. 95 του Ν. 4819/202 για την ανακατανομή των αρμοδιοτήτων** που σήμερα αποτελούν 100% ευθύνη μόνο του ΕΟΑΝ, μεταξύ των λοιπών δημόσιων φορέων που εμπíπτουν στην ευθύνη του ΥΠΕΝ, με γνώμονα την ανάθεσή τους στον φορέα που εκάστοτε διαθέτει τη μέγιστη τεχνογνωσία, ευελιξία και επάρκεια για την εκπλήρωσή του κάθε σκοπού.

Ειδικότερα προτείνουμε:

α) **Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων του ΥΠΕΝ:** Αρμόδια Γενική Γραμματεία με την οργανική Διεύθυνση Στερεών Αποβλήτων, για την εισήγηση προς Υπουργό για νομοθέτηση, για την παρακολούθηση στόχων – αποτελεσμάτων σε εθνικό επίπεδο, για το συντονισμό της δραστηριότητας των αρμόδιων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή μέτρων πρόληψης και προγραμμάτων εναλλακτικής διαχείρισης.

β) **Ε.Ο.ΑΝ.:** Αρμόδιος για την έγκριση, παρακολούθηση της λειτουργίας των Φορέων- ΣΕΔ και της τήρησης των υποχρεώσεών τους.

γ) **Σώμα Επιθεωρητών και Ελεγκτών του ΥΠΕΝ :** Αρμόδιο για τις επιθεωρήσεις, τους ελέγχους και την επιβολή διοικητικών κυρώσεων.

δ) **Το ΝΠΔΔ Πράσινο Ταμείο:** Αρμόδιο για τη διαμόρφωση χρηματοδοτικών δράσεων και προγραμμάτων σχετικών με την εναλλακτική διαχείριση αλλά και την αξιολόγηση και επιλογή προτάσεων και προγραμμάτων και τη διασφάλιση της υλοποίησής τους που διαθέτει αδιαμφισβήτητη πολυετή εμπειρία και τον σχετικό καταστατικό σκοπό, υπό τον συντονισμό της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων.

Με τον τρόπο αυτό, θα καταστεί εφικτή, μεταξύ άλλων, η βέλτιστη και ταχεία αξιοποίηση των εσόδων που έχει ήδη ο Ε.Ο.ΑΝ. από τα περιβαλλοντικά τέλη και εισφορές.

- 2) **Νομοθετική ρύθμιση (σύμφωνα με τον Ν.4972/2022) για την αλλαγή της νομικής μορφής του Ε.Ο.ΑΝ. με εταιρική διακυβέρνηση** και μετοχικό κεφάλαιο που να ανήκει κατά 100% και αποκλειστικά στο Δημόσιο για να τον καταστήσει ευέλικτο, σύγχρονο και αποτελεσματικό φορέα, που θα λειτουργεί ως δημόσια επιχείρηση σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, με παράλληλη:

α) διασφάλιση της διαφανούς λειτουργίας τους και της εποπτείας του Υπουργείου επί του έργου του (αρ.20 Ν4972/2022),

β) πρόσληψη προσωπικού ιδιωτικού δικαίου σύμφωνα με νέο Ο.Ε.Υ (οργανισμό εσωτερικής υπηρεσίας), ώστε να επιτευχθεί επιπλέον στελέχωση σε πρώτη φάση της τάξης των 15 στελεχών (επιπρόσθετα των 15 περίπου σήμερα) προκειμένου να ενισχυθεί τόσο σε πλήθος όσο και σε ποιότητα με την προσέλκυση ικανών και έμπειρων στελεχών στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων,

γ) συμμετοχή εκπροσώπων των φορέων με συμβουλευτικό ρόλο μέσω της δημιουργίας ενός γνωμοδοτικού οργάνου φορέων προς το διοικητικό συμβούλιο του ΕΟΑΝ (π.χ. συμβουλευτική επιτροπή).

Αξιότιμε Κύριε Υπουργέ,

Οι ανωτέρω δύο (2) θεσμικές προτάσεις μπορούν να υλοποιηθούν (θεσμοθέτηση και στελέχωση ΕΟΑΝ υπό τη νέα νομική μορφή) με την απαιτούμενη πολιτική βούληση σε διάστημα 4-6 μηνών, και τα πρώτα αποτελέσματα θα φανούν άμεσα από αρχές του 2024.

Ευελπιστούμε ότι οι δυο ανωτέρω θεσμικές προτάσεις που μοιραζόμαστε μαζί σας με το παρόν συμβάλλουν σε έναν εποικοδομητικό διάλογο που πρέπει να ολοκληρωθεί το ταχύτερο δυνατόν, επί του εκσυγχρονισμού του τρόπου λειτουργίας των εμπλεκόμενων στην εναλλακτική διαχείριση δημόσιων φορέων, προκειμένου βελτιώσουμε τις εθνικές μας επιδόσεις στη διαχείριση αποβλήτων και να συνεχίσουμε με ταχύτερο και σταθερό ρυθμό την πορεία της Χώρας προς την κυκλική οικονομία.